

megrendelő, hogy az Ő érdekeit is nézve segítsen jó döntéseket hozni, én ebben partner vagyok, segíték, inspiráltak...

Az emberi becsület nagy érték. Amikor egy szóbeli ígéret is annyit ér, mintha közjegyzői okiratba foglaltuk volna. A becsület azt is jelenti, amit a főparancs is sugall: tegyék úgy felebarátainknak, mint amit elvárnák önmagunknak. Vannak becsületbeli ügyek, vannak az életben előre láthatóan is vesztes játszmák az emberi kapcsolatokban. Arra kell törekednünk, hogy miközben a haszonra törekszünk, ne csak a mi hasznunk, hanem az közhaszon is növekedjék. Ekkor beleférnek ezek a vesztes játszmák is, a boldogulás számomra azt is jelenti, hogy nem akarok mindenképpen nyerni, de azt sem szeretném, ha mindig én fizetném meg az árát mindennek és így baleknak nézzenek. A boldogulás egy szűk, de fenntartható utat jelöl ki, amely úton lehetnek nehézségek, visszacsúszások, de bízhatunk abban, hogy hosszú távon előre haladunk a célunk felé. „Élni és élni hagyni” – mondja a mondás, valami ilyen ez az út, amin boldogulhatunk. A Földi élet egyensúly találasokból áll. Az emberi kapcsolatainkban, a becsületbeli ügyeinkben, a boldogulásunkban mind-mind egyensúlyra kell törekednünk. Ismerjük a „tű fokáról” szóló Jézusi mondást, de ez ettől szép ki hívás, megpróbálni úgy beférni a szűk kapunk, hogy a falakon belül legyenek olyan „üdvözült emberek”, akik fel tudják sorolni a mellettünk álló érveket, hogy mi is alkalmasak vagyunk a csapatba. Ilyen testvérbarátokat, kapcsolatokat kell keresnünk az életünk során, hogy egymást segíthessük a becsület ÉS a boldogulás útján.

FARAGÓNÉ BIRCSÁK MÁRTA

BECSÜLET VAGY BOLDOGULÁS

Vannak olyan döntéseink, amelyek, már előre meghatározzák, hogy milyen módon szeretnénk boldogulni az életben. Ilyen pl. a pályaválasztásunk, vagy a nagycsalád vállalása. Már ekkor letesszük a voksot a becsület mellett. Ha nagycsaládot vállalunk, és szeretnénk becsülettel eltartani a reánk bízottakat, akkor két lehetőségünk van: vagy az életszínvonalunkat csökkentjük, vagy több munkát vállalunk (úgy, hogy a család ne szenvedje kárát). Gyurka bácsi által sokat hangoztatott Bokor-szlogen: a kettőről egyre jutás iránya. Ezek az emberi alaptermészettel ellentmondó dolgok, de Jézus is hasonlókat tanított.

Ha játszom a szavakkal ilyen is előfordulhat: boldogul, bolondul, megboldogul. Talán, aki megbolondul, az akar mindenáron becsület nélkül boldogulni. Aki viszont megboldogul, annak már nem hiányzik semmi, ezért boldog az örökkévalóságban.

Nevelni lehet-e utódainkat a becsület választására? Igen! Elsősorban életpéldával. A fejlődésnek egy bizonyos szakaszán még nem érti a

gyermek, hogy miért rossz az a másikkal, ami neki jó (Pl., ha elveszi a társa játékát, a másik gyerek sír, ő pedig csodálkozik ezen, hiszen neki jó, mert nála van a játék.). Ez azért van, mert a kicsi gyermek egocentrikus gondolkodású. Ez nem azonos az egoizmussal. Utána, ahogy fejlődik a gyermek, képes arra, hogy együtt érezzen a másikkal, ekkor már nem egocentrikus gondolkodású. Rendkívül fontos szerepe van az érzelmi nevelésnek és a szülői, nevelői mintának. Sajnos azt is tapasztaljuk, hogy bizonyos emberek megrekednek az egocentrikus fejlődési szinten, sőt átcsapnak egoizmusba.

Mi letettük a becsület mellett a voksunkat, de emberből vagyunk, így nem tudhatjuk előre, hogy hogyan fogunk viselkedni, ha pl. családtagjainkkal, szeretteinkkel megzsarolnak minket stb. (Pl. az Ötödik pecsét című filmben is, nem várt módon ki ütötte arcul a haldoklót?) Azért mégiscsak az a jellemző, hogy a tartós életgyakorlatunk, a kritikus szituációkban is érvényesül. Legalábbis ezt szeretnénk elérni, amiben a közösségünk egy életen át segít.

Vajon, ha nálunk dúlna a háború, mit tennék az ősi üss, vagy fuss ösztönreakcióval! Főleg, ha kiterjedt szeretteim körét nem is tudnám vinni magammal... De ez már egy másik kérdéskör.

JUDDI KRISHNAMURTHI

A JELENLEGI KRÍZISRŐL)

Kérdő: Ön azt mondja, még nem volt példa a jelenlegihez hasonló krízisre, de vajon mennyiben kivételes a mostani helyzet?

Krishnamurti: Nyilvánvaló, hogy még soha nem volt példa a mostanihoz hasonló világméretű krízisre. A történelem során korábban is elő fordultak már különféle társadalmi, nemzeti vagy politikai krízisek; a válsághelyzetek, a gazdasági recessziók újra és újra beköszöntének, aztán megváltozik a helyzet - mindig is így volt ez. Jól ismerjük ezt a folyamatot. A jelenlegi helyzet azonban nyilvánvalóan más, nem igaz? Először is abban különbözik a korábbi krízisektől, hogy most nem a pénzről vagy más, kézzelfogható dolgokról, hanem eszmékről van szó. Ez a krízis kivételes, mert az eszmék területén zajlik le. Eszmékkel állunk harcban, és igazoljuk a gyilkosságot: a világ minden táján elfogadhatónak tartják a gyilkosságot, mint az igazságos végeredmény elérésének eszközét, és már önmagában ez is példa nélkül való. Korábban a gonosz gonoszként, a gyilkosságot gyilkosságként ismertük, ma azonban a gyilkosság a nemes cél elérésének eszközévé vált. Igazolhatónak tartjuk a gyilkosságot, legyen szó akár egyetlen személy, akár egy népcsoport meggyilkolásáról, mivel a gyilkos – vagy az általa képviselt csoport - az emberiségre nézvést üdvös

végeredmény elérésének eszközeként tünteti fel azt. Azaz feláldozzuk a jelent a jövőért - és nem számít, mivel jár ez, mindaddig így teszünk, míg kinyilatkoztatott célunk az, hogy az emberiség számára üdvösnek tartott végeredményt érijünk el. Ez pedig azt jelenti, hogy úgy véljük, rossz eszközök is vezethetnek jó eredményre, és az eszmék által igazoljuk ezeket az eszközöket. A korábbi krízisek az emberek vagy a természet kizsákmányolásáról szóltak, a mostani válsághelyzet lényege viszont az eszmék kizsákmányolása, és ez sokkal ártalmasabb,

sokkal veszélyesebb, mivel az eszmék kizsákmányolása roppant destruktív dolog. Ma már ismerjük a propaganda erejét - és ez egyike a legsúlyosabb csapásoknak, mivel így az eszmék által alakítjuk át az embereket. Pontosan ez történik manapság a világban. Az emberek nem fontosak - a rendszerek, az eszmék váltak fontossá. Az emberi életnek többé már nincsen jelentősége: milliőkat pusztíthatunk el, ha az eszméink által igazolt eredményeket produkálunk. Nagyszerű rendszereink vannak a gonoszság igazolására, és ez minden bizonytal példák nélkül álló dolog. A gonosz az gonosz, és soha nem vezethet

jóra. A háború nem a béke kivívásának eszköze - a háború esetleg eredményezhet bizonyos üdvös dolgokat, például hatékonyabb repülőgépeket, de soha nem hozhat békét az emberiségnek. Intellektuális módon igazoljuk a háborút, a béke eszközének nevezve azt - és ha az emberi életben az intellektusé a vezető szerep, az példák nélküli krízist eredményez.

Egyéb dolgok is utalnak arra, hogy az emberiségnek még nem volt része a jelenlegihez hasonló krízisben. Az egyik ilyen dolog az, hogy oly különleges jelentőséget tulajdonítunk az érzéki értékeknek, a vagyonnak, a rangoknak, a társadalmi osztályoknak és a hazának, azaz az általunk viselt címkéknek. Mohamedánnak, hindunak, kereszténynek vagy kommunistának valljuk magunkat, a nevek, a címek és a vagyon váltak a legfontosabb dolgokká, és ez azt jelenti, hogy béklyóba vernek bennünket az érzéki értékek, az elme vagy a kéz által teremtett dolgok értékei. E dolgok oly fontossá váltak,

hogy hajlandóak vagyunk értük ölni, hajlandóak vagyunk elpusztítani, lemészárolni, megsemmisíteni egymást. A szakadék szélén állunk: minden politikai és gazdasági cselekedetünk egyre közelebb taszít bennünket ehhez a kaotikus, zavaros mélységhez. A jelenlegi krízis példa nélkül való, így megoldásához is korábban nem látott tettekre van szükség. Hogy magunk mögött hagyhassuk ezt a helyzetet, időtlen, nem eszméken és rendszereken alapuló tettekre van szükségünk, mivel az ilyen cselekedetek elkerülhetetlenül csalódásra vezetnek. Az eszméken és rendszereken alapuló tettek által csak újra visszajutunk

ehhez a szakadékhöz - legfeljebb az odavezető út lesz más. Mivel a jelenlegi krízis példa nélkül való,

példátlan tettekre, azaz az egyének azonnali megújulására van szükség, mert nincs már nem vesztegetni való időnk. Ennek a megújulásnak most kell

bekövetkeznie, nem a jövőben, mivel a holnap az elkülönülést jelenti. Ha azt mondom: „majd holnap megváltozom”, az zűrzavart teremt, és továbbra is csak pusztulást eredményez. Vajon lehetséges-e ez az azonnali átalakulás? Megváltozhatunk-e egy csapásra? Én azt mondom, igen. A lényeg az, hogy mivel ilyen rendkívüli krízissel nézünk farkasszemet, forradalmi változásnak kell bekövetkeznie a gondolkodásunkban; ezt a változást pedig csak mi magunk idézhetjük elő, nem mások, nem a különféle könyvek vagy szervezetek. Nekünk magunknak kell életre hívni ezt a változást. Csakis így teremthetünk meg egy új társadalmat, egy új rendszert, amely különbözik a jelenlegi borzalomtól, az általunk felhalmozott, különösen pusztító erőktől; és ez az átalakulás csakis akkor valósulhat meg, ha minden egyén elkezd tudatára ébredni minden egyes gondolatának, tetteinek és érzésének.

1954.

BULÁNYI GYÖRGY

KÖZÖS NEVEZŐ

Az, amelyen állva megszólítható minden ember. S ez csak az lehet, amire mindenki igent mond. Van ilyen közös nevező? Van. A lelkiismeretünk hangja. Erre hajlandó mindenki figyelni? Nem hajlandó rá, de ettől függetlenül azért csak hallja ezt a hangot. Ez a hang tartalmazza azt a nagy nyilvánvalóságot, amelyre senki sem tud önmagában - belül - nemet mondani. Ez az a nagy nyilvánvalóság, aminek tartalmát ki is kell mondanom. Nekem. Kimondom: Senkinek sem lehet joga semmiféle kiváltságra. Ezután pedig azonnal meg kell állapítanom valami nagyon szoros ide tartozót. Azt, hogy ugyanakkor - és természetünkénél fogva - másra sem törekszünk, mint a kiváltságra. Anyánk kedvence, apánk kedvencei szeretnének lenni, s nehezen viseljük, ha csak annyira becsülnék minket, mint testvéreinket. Kinőjük ezt a törekvésünket, ha kinőjük. Természetfeletti?

Van, amit nem nővünk ki. Aki ezt a valamit is kinövi, az az eretnek. Mi az, amit nem szabad kinőnünk? Hát csak azt, hogy valakik, még pedig a mi társaságunk adja ki Isten kedvenceit. A miénk, s bizony kilöknék saját társaságunkból bennünket, ha ezt tagadjuk. Mít nem szabad tagadnunk? Azt, hogy a mi társaságunk kapta Istentől - a kinyilatkoztatást. Sok tonna könyvet írtak már arról, hogy mi is ez a kinyilatkoztatás, de azért mindent el lehet mondani egy mondatban is. Ezt fogom tenni. A kinyilatkoztatás - egy mondatban - tehát Istentől érkező olyan eligazítás, melynek birtokába nem juthatunk a magunk emberi természetének erejéből. Azaz a kinyilatkoztatás olyan eligazítás, amelyet